

A levéltári törvény 2020. évi módosításai

Bényei Balázs István, referens
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Könyvtári és Levéltári Főosztály

istvan.balazs.benyei@emmi.gov.hu

Főbb témakörök

- *Köziratkezelés, gyűjtőterület*
- *A Levéltári intézményrendszer*
- *Adatvédelem*

Érintett jogszabályok

- **Ltv. – a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény**
- **Korm. rend. – a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. Rendelet**
- **EMMI rend. - a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről szóló 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet**

Köziratkezelés, gyűjtőterület

- *Fogalmi változások*
- *Iktatási rend*
- *Hiteles másolatkészítés eljárás*
- *Kényszerselejtezés*
- *Levéltárba adásra vonatkozó szabályok*

Fogalomváltások – Ltv.

- *irat*: „valamely szerv működése vagy személy tevékenysége során keletkezett vagy hozzá érkezett, bármely jelrendszerrel és adathordozón rögzített, egy egységként kezelendő rögzített információ, adategyüttes”
- *ügyviteli értékű irat*: „természetes vagy jogi személyek részére a feladataik folyamatos ellátásához, jogszabályból adódó kötelezettség teljesítéséhez, az állampolgári jogok érvényesítéséhez, jogok biztosításához, létfontosságú személyes érdek vagy jogos érdek érvényesítéséhez szükséges adatot tartalmazó irat”

Fogalommeghatározások – Ltv.

- **iratkezelés:** **”az iratokkal kapcsolatos bármely műveletet vagy azok összességét együttesen magába foglaló tevékenység,** különösen az azok készítését, hitelesítését, továbbítását, nyilvántartását, rendszerezését és a selejtezhetőség szempontjából történő válogatását, segédletekkel való ellátását, hiteles másolatkészítését, szakszerű és biztonságos megőrzését, használatra bocsátását, selejtezését, megsemmisítését, illetve levéltárba adását érintő feladatok”
- **iratkezelési szoftver:** **”az iratkezelés folyamatát támogató, jogszabályban meghatározott módon tanúsított informatikai alkalmazás, amely alapfunkcióját tekintve a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló kormányrendeletben foglalt iratkezelési műveleteket vagy azok egy részének végrehajtását támogatja, és emellett egyéb funkciókat is elláthat; „[átkerült az Ltv.-be]**

Fogalommeghatározások – Ltv.

Közfeladatot ellátó szerv: „*az állami és önkormányzati közfeladat-kataszterről szóló kormányrendeletben meghatározott **közfeladat-kataszter adatbázisában szereplő közfeladatot ellátó, továbbá a nemzeti vagyonnal gazdálkodó vagy azzal rendelkező szerv vagy személy, valamint a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 2. melléklet I. pontjában meghatározott vagy többségi állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság;***”

Fogalmak – Korm. rend.

- *iratfolyóméter*: az a mennyiségű papíralapú iratanyag, amely lapjával egymásra helyezve egy méter magasságú, vagy élével egymás mellé helyezve egy méter hosszúságú;
- *megsemmisítés*: a selejtezési vagy hiteles másolatkészítési eljárást követően **megsemmisíthető irat vagy iratpéldány végleges megsemmisítése**, a benne foglalt információ helyreállításának lehetőségét kizáró módon történő **hozzáférhetetlenné tétele, törlése, amely következtében az irat tartalma nem rekonstruálható**;

Iktatási rendet érintő változás

- Sorszámos iktatás kivezetése 2021.január 1-el
 - Kezdő irat főszámon kerül nyilvántartásra, a következő irat pedig 1-es alszámon
- *„iktatni kell minden olyan, a szerv részére érkezett vagy a szerv által keletkeztetett iratot, amely ügyintézés kezdeményezésére irányul vagy ügyintézés során tett intézkedést, tényt, döntést, álláspontot vagy véleményt rögzít.”*
- Nem iktatandó kivételek köre bővült: egészségügyi dokumentációk, tervdokumentációk.

Korm. rend. 41. § (2) Korm. rend.. 41. § (2) Korm. rend. 44. § (2)

A hiteles másolatkészítési eljárás

- Hiteles elektronikus másolat készítése után papír alapú példány megsemmisíthető
 - nem selejtezési eljárás
- Részletszabályok 335/2005 kormányrendeletben
- Maradandó értékű irat papír alapú példánya – levéltári jóváhagyással
 - Tételbe sorolást az iktatáskor el kell végezni
- Negyedévente kérhető ki a levéltár jóváhagyása

Ltv. 5. § (1), (4), (6); Korm. rend. 61. § (7)-(8)

Irattári terv

Irattári terv szerkesztésénél új szempontként jelentkezik:

- Személyes adatokat tartalmazó iratoknál „célhoz kötöttség elve” a megőrzési idő meghatározásakor
- Mintavételi eljárás

Korm. rend. 11.§ (1)

Kényszerselejtezés:

- Károsodott iratok selejtezése, őrzési idő lejártá előtt
- levéltár engedélyével, ha nincs lehetőség az iratok helyreállítására
- a levéltár indokolt esetben hivatalból értesíti az eljárni jogosult hatóságot
 - „adatvédelmi incidens”: a biztonság olyan sérülése, amely a továbbított, tárolt vagy más módon kezelt személyes adatok *véletlen vagy jogellenes megsemmisítését, elvesztését, megváltoztatását, jogosulatlan közlését* vagy az azokhoz való jogosulatlan hozzáférést eredményezi (GDPR 4. cikk 12.)

Korm. rend. 64. § , EMMI rend. 9. § (6)

Levéltárba adásra vonatkozó szabályok

- Szervnél történő tovább őrzés szabályi egyszerűsödnek
 - 10 évvel levéltár és szerv megállapodása alapján
 - További 15 évvel kultúráért felelős miniszter engedélyével
- Mintavételi eljárás: Egyes ügyiratok is maradandó értékűnek minősíthetők
- Formátumrendeletre történő utalás törvényi szintre emelése

Adatvédelmet érintő szabályok

- *Védelmi idő*
- *Publikálhatóság kérdése*
- *Tudományos kutatók*
- *Külföldre történő adattovábbítás*
- *Egyedi adatszolgáltatás*

A GDPR hatásai

- Az európai általános adatvédelmi rendelet (GDPR) miatt szükséges módosítások
- Technikai módosítások (GDPR-ra történő rugalmas hivatkozások)
- az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról 2011. évi CXII. Törvény: korábban is szigorú
- .GDPR fő új elem: „beazonosítható személy”

Védelmi idő

Keletkezéstől számított időkorlát: egységesen 30 év, ezen belül iratképző engedélyével kutatható

„személyes adatot tartalmazó levéltári anyag **az érintett halálozási évét követő harminc év után** válik bárki számára kutathatóvá. A védelmi idő

*a) az érintett **születésétől** számított kilencven év, ha a halálozás ténye és annak ideje nem ismert, és az csak aránytalanul nagy erőfeszítéssel volna megállapítható, vagy*

b) a levéltári anyag keletkezésétől számított hatvan év, ha az érintett születésének és halálozásának időpontja egyaránt nem ismert és azok ideje csak aránytalanul nagy erőfeszítéssel volna megállapítható.”

Ltv. 24. §

„aránytalanul nagy erőfeszítés”

- GDPR, német szövetségi levéltári tv. (Bundesarchivgesetz) is alkalmazza
- GDPR: beazonosítható személy – tág értelmezés, parttalan
- Megoldás (?): személyiadat- és lakcímnnyilvántartást kezelő szervtől a levéltár tájékoztatást kérhet a védelmi idők lejártának megállapítása céljából

Levéltári anyag publikálása

- Bárki számára szabadon kutatható anyagot a levéltár publikálhatja (Ltv. 24/A (2))
- I. és II. világháborúban elhurcoltokra vonatkozó adatok 5 évvel az érintett halálát követően közzé tehetőek (Ltv. 24/A (3))

Tudományos kutató

- a kutatást rendeltetésszerűen végző, közfeladatot ellátó szervnek - támogató állásfoglalása.
- Továbbra is kutathat védelmi idő hatálya alá eső iratot (keletkezéstől számított 30 éves korlát őt is köti)
- **Nyilatkozattételi kötelezettség:**
 - A megismert adatokat a hatályos adatvédelmi szabályok szerint tehetőek közzé
 - Az adatok megismerésére tudományos célból szükséges

Külföldre történő továbbítás

- Külföldi kutatónak a hazaival azonos feltételek
- Csak **adatkezelési szempontból biztonságos ország kutatója**
 - EGT tagállamok (EU, Izland, Lichtenstein és Norvégia)
 - Európai Bizottság megfeleléségi határozata
 - Adatvédelmi szerződés (kikényszeríthetőség)
- **Tudományos kutatást közfeladatként végző szerv:** igazolása a kutató feladata, levéltár ennek hiányában elutasíthatja

Egyedi adatról történő tájékoztatás

- a kérelmezőnek igazolnia kell, hogy az egyedi adat, illetve annak igazolása a jogainak vagy érdekének érvényesítéséhez, illetve jogszabályon vagy hatósági határozaton alapuló kötelezettsége teljesítéséhez szükséges
- kérelmezőnek nyilatkoznia kell, hogy a megismert adatokat kizárólag a kérelemben meghatározott célból használja fel.
- Levéltárnak mérlegelnie kell. Elutasítás esetén a kérelmező bíróságon kérhet jogorvoslatot.

Ltv. 27. §. (1) – (1a)

A levéltári intézményrendszer érintő változások

- *Általános jellegű változások*
- *Illetékességi kört érintő változások*
- *Egyházi levéltárakban őrzött köziratok helyzete*
- *Felsőoktatási levéltárak*

Általános jellegű változások

- a közlevéltár a **fenntartója tekintetében illetékességből végzett feladatait szakmai függetlenség** biztosításával látja el – *Ltv. 27. § (1)*
- a **közlevéltárak**, valamint a felsőoktatási intézmények levéltári feladatot ellátó szervezeti egységének **nevében szerepelnie kell a „levéltár” kifejezésnek** – *Ltv. 15. § (2a)*

Általános jellegű változások

Közlevéltár megszűnésekor iratanyaga közlevéltári elhelyezéséről kell gondoskodni, amely a kultúráért felelős miniszter feladatkörébe tartozik.

Ltv. 16. § (1), 19. § (6), 19/A § (4), 20. §(1)

Általános jellegű változások

- **A közlevéltári segítségnyújtás:**
 - A közlevéltár ideiglenes tárolást biztosíthat a veszélyeztetett iratanyag részére,
 - az iratőrző, vagy fenntartójának kérésére
 - amennyiben ezzel saját anyagát nem veszélyezteti,
 - a felmerülő költségek a segítségre szoruló intézmény, vagy fenntartóját terhelik.

Ltv. 13/A. §

Egyházi levéltárakban őrzött köziratok helyzete

- **Gyűjthető köziratok köre kiterjesztésre került** a vallási közösség által fenntartott valamennyi intézmény köziratnak minősülő levéltári anyagára
- **Köziratok őrzésére, kezelésére és használatára a közlevéltárakéval megegyező feltételek**

Ltv. 31. § (1)

Illetékességi kört érintő változások

- **Illetékesség** kiterjesztése a közlevéltár fenntartójának (illetve jogelődeinek) többségi tulajdonában lévő gazdasági társaságok levéltári anyagára, illetve iratkezelésére
 - települési önkormányzati levéltárak
 - Budapest Főváros Levéltára
 - állami szaklevéltárak
 - felsőoktatási levéltárak
- **Technikai módosítások a HIM, illetve Földmérési és Távérzékelési Levéltár**

Ltv. 20. § (1), 18. §, 19. §, 19. § (2) d), 19/A § (2)

Felsőoktatási levéltárak

- felsőoktatási levéltárak kategóriájának kiválása az állami szaklevéltárak köréből, és önálló levéltártípusként történő meghatározása.
- minden államilag elismert felsőoktatási intézmény jogosult a létrehozására
 - közalapítványi fenntartásúvá váló Egyetemek levéltárainak helyzetét rendezi
 - Lehetőséget teremt hogy bármely nem állami fenntartású felsőoktatási intézmény közlevéltárat alapíthasson

Ltv. 19/A. §

Felsőoktatási levéltárak

- A felsőoktatási levéltár vezetőjének kinevezése:
 - Fenntartó kikéri a kultúráért felelős miniszter véleményét
 - „közfeladatot ellátó szerv levéltárának vezetője”

15. § (3) c)

Köszönöm a figyelmet

Bényei Balázs István, referens
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Könyvtári és Levéltári Főosztály

istvan.balazs.benyei@emmi.gov.hu

(Minden felelősség a jogalkalmazót terhel)